

Biskop Tor Singsaas, kronikk i Adresseavisen, 2012:

En historisk begivenhet – en ny relasjon

En stor historisk begivenhet da Stortinget endret Grunnloven 21. mai 2012.

Den norske kirke og staten inn i ny relasjon.

En annerledes kirke?

Reformasjonen i 1536 gjorde Kongen til kirkas overhode.

Grunnloven av 1814 fastsatte i § 2; « .....Den evangelisk-lutherske Religion forbliver Statens offentlige Religion. De Indvaanere, der bekjende sig til den, ere forpligtede til at opdrage deres Børn i samme».

21.mai 2012 ble det vedtatt en betydelig endring av Grunnloven i forholdet mellom stat og kirke, den mest omfattende siden 1814.

Flere paragrafer er blitt endret, blant annet §§ 2 og 16.

Grunnlovsendringen medfører at staten ikke lenger «skal holde seg med et eget trossamfunn», og være konfesjonsbundet. Staten skal ikke lenger ha en «offentlig religion».

Staten skal fortsatt ha et verdigrunnlag, som uttrykkes på følgende måte i ny §2:

« ....Værdigrundlaget forbliver vor kristne og humanistiske Arv».

Det er vesentlig å merke seg at den gamle §2 om «Den evangelisk- lutherske Religion» er blitt erstattet av en verdiparagraf. Den nye §2 sier at Staten ikke skal være nøytral i verdispørsmål.

Men landet skal styres i henhold til grunnleggende verdier som er i overensstemmelse med vår kristne og humanistiske arv.

Med dette vedtak i Stortinget er statens særskilte kirkestyre avviklet. «Kirkelig statsråd» er opphørt. Det er slutt på kravet om medlemskap i Den norske kirke for statsråder. Kongen er ikke lenger kirkas overhode.

Men én av paragrafene forblir likevel uendret, § 4; om Kongens bekjennelsesplikt. Etter anmodning fra kong Harald selv oppheves ikke denne. Grunnlovens ordlyd på dette punktet blir fremdeles; "Kongen skal stedse bekjende sig til den evangelisk-lutherske Religion."

Understøtte Den norske kirke og tros- og livssynssamfunn

Staten skal ikke lenger være direkte involvert i religiøs virksomhet. Likevel indirekte. Stortinget anser det som tjenlig fortsatt å ha en relasjon til tros- og livssynssamfunn. Stortinget synes å se på tros- og livssynssamfunn som viktige «verdimesige byggesteiner» som ethvert samfunn trenger for å bli holdt sammen.

Ny § 16 i Grunnloven sier at Staten skal understøtte Den norske kirke som folkekirke, og andre tros- og livssynssamfunn på linje med den. Dette er oppsiktsvekkende, også i forhold til en del internasjonal lovgiving på dette området. Det forteller at den norske stat betrakter religion og

livssyn som tilhørende det offentlige rom, og at staten anser det som viktig å sikre dette religiøse og livssynsmessige et offentlig nærvær. Frankrike har som kjent en annen tilnærming.

En kirkereform

De fleste av oss vil først og fremst merke med denne reformen ved at biskoper og proster ikke lenger utnevnes av regjeringen (kirkelig statsråd), men tilsettes av kirkelige organer, kirkeråd og bispedømmeråd. Ellers vil vi stort sett ikke berøres direkte.

Stat og kirke har vært enige om at en må tilstrebe likebehandling mellom Den norske kirke og andre trossamfunn. Det har vært viktig for Den norske kirke som majoritetskirke å arbeide mot diskriminering av minoriteter, og for at tros- og livssynssamfunn i Norge skal behandles likt. Derfor har en ment at det samme prinsipp også må gjelde en selv. Den norske kirke må finne seg i å bli behandlet som andre.

Et viktig prinsipp har vært at indre kirkelig anliggender skal besluttes av kirkelige organer, og ikke statlige. Derfor har kirka de siste tiårene har fått gradvis større selvstyre og nye demokratiske organer med myndighet til å ivareta disse. Den norske kirke er slik i ferd med å bli anerkjent som eget trossamfunn med egen selvråderett.

En statsreform

Endringen i Grunnloven er like viktig for staten. En stat må være konfesjonsfri. Nå vil staten kunne arbeide for å fremme FN's menneskerettigheter med større troverdighet og styrke. Norge har i henhold til disse en forpliktelse til å fremme tros- og livssynsfrihet, og legge forholdene til rette for utvikling av større livssynsmessig mangfold i samfunnet. Grunnlovens nye § 16 ivaretar bla. dette anliggende.

Ei annerledes kirke?

Kirka betyr mye i Trøndelag og Nidaros bispedømme. Kirkebygg og kirkegård, prest, klokker, kirketjener, organist, diakon og kateket og trosopplærere osv. har en viktig plass i folk sitt liv. Vi må til kirka når noe viktig og avgjørende skjer i livet, både i glede og sorg. Det har vi gjort i generasjoner.

Er statskirka nå oppløst? Vi kan ikke svare «ja» på det. Vi bruker andre ord; som "endrede relasjoner" i forholdet mellom stat og kirke.

Den norske kirke er ikke lenger statens religionsvesen. Men Stortinget opprettholder sitt særlige lovgivningsansvar overfor Den norske kirke. Kirka vil fortsatt ha tette bånd til stat og kommune. Stat og kommune vil fremdeles finansiere driften av kirka. Prestene vil fortsatt være statstjenestemenn. Kirkelig Fellesråd vil fremdeles ha ansvar for gravferdsforvaltningen i kommunen.

Noen kan være redd for at kirka ikke blir som før, og at det ikke lenger er plass for seg og sine der? Ingen grunn til å frykte det.

Det er viktig å merke seg at Grunnloven i paragraf § 16 definerer Den norske kirke som folkekirke. Kirkeminister Rigmor Aasrud sa nylig at det er den samme kirka som skal leve videre og være til stede i folks og lokalsamfunnenes liv også etter Grunnlovsendringen.

Den norske kirke skal fortsatt være en raus landsdekkende folkekirke slik vi kjenner den, med alle sine kirker og sogn, åpen for alle som vil berøres og møtes av Jesus Kristus, kirka sin Herre gjennom alle tider.